



## WYDZIAŁ MEDYCZNY UW I WIM TO SPEŁNIENIE MARZEŃ O WYKORZYSTANIU NASZEGO POTENCJAŁU NAUKOWEGO DLA POTRZEB MEDYCZNYCH



The Faculty of Medicine of the University of Warsaw and the Military Institute of Medicine is a dream come true about using our scientific potential for medical purposes

Alojzy Z. Nowak<sup>1</sup>, Zuzanna Chodzeńska<sup>2</sup>

1. Rektor, Uniwersytet Warszawski, Polska
2. Wojskowy Instytut Medyczny – Państwowy Instytut Badawczy, Biuro zastępcy Dyrektora ds. Naukowych, Redakcja „Lekarza Wojskowego”, Polska

**Streszczenie:** 14 października 2022 r. rektor Uniwersytetu Warszawskiego prof. dr hab. Alojzy Z. Nowak oraz dyrektor Wojskowego Instytutu Medycznego gen. broni prof. dr hab. n. med. Grzegorz Gielerak, podpisali porozumienie w sprawie współpracy organizacyjnej oraz dydaktyczno-badawczej przy tworzeniu i prowadzeniu kształcenia lekarzy na nowo formowanym Wydziale Medycznym Uniwersytetu Warszawskiego. WIM jest głównym partnerem UW w realizacji programu. W WIM będzie też prowadzona większość zajęć klinicznych. W wywiadzie prof. Alojzy Z. Nowak opowiada o innowacyjnych założeniach edukacji studentów na kierunku lekarskim nowego Wydziału Medycznego UW, o planowanych projektach naukowo-badawczych oraz tradycji szkolenia cywilnych i wojskowych lekarzy na UW.

**Abstract:** October 14, 2022 rector of the University of Warsaw prof. Alojzy Z. Nowak and the director of the Military Institute of Medicine, Lieutenant General prof. Grzegorz Gielerak, signed an agreement on organizational, teaching and research cooperation in creating and conducting training for doctors at the newly formed Faculty of Medicine of the University of Warsaw. The Military Institute of Medicine is the main partner of the University of Warsaw in the implementation of the program. The majority of clinical classes will also be conducted at the Military Institute of Medicine. In an interview with Prof. Alojzy Z. Nowak, talks about the innovative assumptions for educating students in the medical field of the new Faculty of Medicine of the University of Warsaw, about the planned research projects and the tradition of training civilian and military doctors at the University of Warsaw.

**Słowa kluczowe:** Wydział Medyczny Uniwersytetu Warszawskiego, studia medyczne, medycyna wojskowa, współpraca UW i WIM – PIB.

**Keywords:** Medical Faculty of the University of Warsaw, medical studies, military medicine, cooperation between the University of Warsaw and the Military Institute of Medicine - National Research Institute.

DOI 10.53301/lw/168633

Praca wpłynęła do Redakcji: 20.06.2023

Zaakceptowano do druku: 21.06.2023

**Autor do korespondencji:**

Zuzanna Chodzeńska  
Wojskowy Instytut Medyczny – Państwowy Instytut  
Badawczy, Biuro zastępcy Dyrektora ds. Naukowych,  
Redakcja „Lekarza Wojskowego”, Polska  
email: zchodzenska@wim.mil.pl

**Rozmowa z prof. dr. hab. Alojzym Z. Nowakiem, rektorem Uniwersytetu Warszawskiego.**

**W 2023 r. na nowo utworzony Wydział Medyczny Uniwersytetu Warszawskiego zostaną przyjęci pierwsi studenci kierunku lekarskiego. Jakie zaplecze dydaktyczne zapropnuje im UW?**

Po ponad 70 latach przerwy Uniwersytet Warszawski znów będzie kształcić przyszłych lekarzy. Choć medycyny nie było w strukturach UW, to badania związane z naukami medycznymi prowadzone są od wielu lat w licznych jednostkach naszej uczelni. Cechą szczególną badań prowadzonych na UW jest ich ogromna interdyscyplinarność związana z tym, że Uniwersytet Warszawski wykorzystuje kompetencje i doświadczenie zgro-

madzone w innych dyscyplinach do eksplorowania zagadnień leżących na pograniczu tych dyscyplin i nauk medycznych. Grupy badawcze prowadzące badania o charakterze medycznym i okołomedycznym są m.in. na wydziałach: Chemii, Biologii, Fizyki czy Matematyki, Informatyki i Mechaniki, a także w jednostkach uczelni, takich jak m.in.: Centrum Nowych Technologii, Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych czy Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego (w tym ostatnim przypadku badania dotyczą głównie różnych aspektów modelowania matematycznego i komputerowego procesów fizjologicznych oraz analizy danych medycznych, co znajdowało szczególne zastosowanie w prognozowaniu przebiegu pandemii COVID-19).



**Rycina.** Prof. dr hab. Alojzy Z. Nowak, rektor Uniwersytetu Warszawskiego.

Na naszej uczelni prowadzone są również badania w zakresie bioetyki i kognitywistyki związane z medycyną, w czym specjalizują się badacze z Wydziału Filozofii. Od ponad dwóch lat na Wydziale Pedagogicznym realizowany jest projekt finansowany z grantu Agencji Badań Medycznych dotyczący humanizacji procesu leczenia i komunikacji klinicznej między pacjentem a personelem medycznym przed pandemią COVID-19 i w jej trakcie, który prowadzi zespół badawczy pod kierownictwem prof. Zbigniewa Izdebskiego. Warto też przywołać badania prowadzone przez prof. Jacka Jemielitego, laureata prestiżowej Nagrody Fundacji na rzecz Nauki Polskiej z 2021 roku, w Laboratorium Chemii Biologicznej w Centrum Nowych Technologii UW, który zajmuje się chemicznymi modyfikacjami kwasów nukleinowych, ze szczególnym uwzględnieniem mRNA. Zastosowanie modyfikowanych mRNA ma ogromne perspektywy, czego najlepszym dowodem są szczepionki przeciw COVID-19. Technologia modyfikacji mRNA może mieć także zastosowanie w terapii antyrakowej.

Uruchamiając kierunek lekarski na UW, chcemy z jednej strony, wzmocnić potencjał naukowy i dydaktyczny w obszarze badań medycznych prowadzonych obecnie na uczelni, a z drugiej zależy nam na ich dalszym rozwoju. Taka symbioza prowadzonych dotychczas na UW badań i medycyny przyczyni się też do pełniejszej realizacji społecznej misji Uniwersytetu Warszawskiego. O powrocie medycyny na UW myśleliśmy od kilkunastu, może nawet kilkudziesięciu lat. Doszliśmy do wniosku, że powinien powstać wydział, który da społeczeństwu wartość dodaną, wynikającą z dorobku całego Uniwersytetu.

### **Dlaczego zdecydowali się Państwo na uformowanie tego kierunku wraz z Wojskowym Instytutem Medycznym – Państwowym Instytutem Badawczym?**

Rozwój Wydziału Medycznego Uniwersytetu Warszawskiego od samego początku planowany był na podstawie współpracy z już istniejącymi, najlepszymi instytucjami medycznymi w Polsce, dysponującymi odpowiednią bazą kliniczną. Ze względu na konieczność zapewnienia naszym studentom dostępu do najlepszej kadry oraz infrastruktury medycznej naturalny był

wyбір partnerów z Warszawy, którzy w tym zakresie mogliby z nami współpracować. Warto podkreślić, że Wojskowy Instytut Medyczny od samego początku wspierał nasz pomysł i wyraził zainteresowanie wejściem w porozumienie oraz realizacją wspólnych działań. 14 października 2022 r. zostało podpisane porozumienie między Uniwersytetem Warszawskim a Wojskowym Instytutem Medycznym w sprawie współpracy organizacyjnej oraz badawczo-dydaktycznej przy tworzeniu i prowadzeniu kształcenia na kierunku lekarskim na Uniwersytecie Warszawskim. WIM jest dla nas partnerem wiodącym w zakresie realizacji kształcenia na kierunku lekarskim. W WIM będzie też prowadzona większość zajęć klinicznych. Utworzono wspólny Zespół WIM – UW ds. kształcenia klinicznego, w skład którego wchodzi przedstawiciele obydwu instytucji. Zespół wypracowuje wspólne rozwiązania dotyczące kształcenia oraz współpracy badawczo-dydaktycznej.

### **Zapowiadają Państwo, że celem jest zorganizowanie innowacyjnego, ukierunkowanego na rozwój naukowo-badawczy oraz humanizację medycyny kierunku lekarskiego w Polsce. Co to oznacza w praktyce?**

Kierunek lekarski na UW to 6-letnie, jednolite magisterskie studia o profilu ogólnoakademickim. Przyjęty jednomyślnie przez Senat UW program studiów jest zgodny z aktualnymi standardami kształcenia, przygotowującymi do wykonywania zawodu lekarza, określonymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki. Zawiera przy tym również cechy specyficzne wynikające z potencjału Uniwersytetu Warszawskiego oraz przyjętej koncepcji kształcenia.

Innowacyjność programu studiów na kierunku lekarskim na UW opiera się w dużej mierze na ukierunkowaniu kształcenia studentów na rozwój naukowo-badawczy oraz na humanizację medycyny. Dlatego ważną częścią programu studiów stanowi blok metodologiczno-badawczy, reprezentowany przede wszystkim przez cykl zajęć na kolejnych latach studiów pt. „Projekt badawczy Science Based Medicine”, przygotowujący do samodzielnego prowadzenia badań naukowych, jak też świadomego i krytycznego odbioru wyników innych badań naukowych. Uzupełnia go rozbudowane kształcenie językowe, przede wszystkim w zakresie języka angielskiego. Ważnym elementem są też zagadnienia dotyczące humanizacji medycyny. Obejmują one m.in.: wielowymiarowe aspekty bioetyki i jej praktycznych zastosowań, psychologiczne i socjologiczne uwarunkowania praktyki lekarskiej, w tym komunikacji z pacjentem i otoczeniem, jak też zagadnienia organizacyjne związane z funkcjonowaniem systemu ochrony zdrowia. Taki model kształcenia stawia pacjenta i jego potrzeby w centrum zainteresowania przyszłych lekarzy. Kierunek lekarski na Uniwersytecie Warszawskim powstaje zatem przy zrozumieniu, jak ważny dla przyszłych lekarzy jest kontakt z pacjentem, dlatego też pierwsze praktyki zawodowe studentów kierunku lekarskiego w zakresie opieki nad chorym zostały zaplanowane już na I roku studiów. Praktyki będą realizowane w najlepszych warszawskich placówkach medycznych, w tym przede wszystkim w Centralnym Szpitalu Klinicznym Ministerstwa Obrony Narodowej wchodzącym w skład Wojskowego Instytutu Medycznego oraz w Warszawskim Szpitalu Południowym.

### **Czy studia te będą się różniły od kształcenia lekarzy na strictly medycznych uczelniach?**

Kształcenie na Wydziale Medycznym UW będzie wyróżniała realizacja nowego podejścia do edukowania przyszłych lekarzy

– zgodnego z ideą humanizacji medycyny, która koncentruje się na wzmocnieniu aspektów komunikacji z pacjentem, kompleksowym podejściu do pacjenta i jego bezpieczeństwa oraz współpracy zespołowej w ramach różnych grup zawodowych w systemie ochrony zdrowia.

Innowacyjność kierunku lekarskiego na UW polega też na ukierunkowaniu kształcenia na rozwój naukowo-badawczy. Każdy student w trakcie studiów obligatoryjnie będzie zaangażowany w co najmniej jeden projekt badawczy prowadzony na UW lub w WIM.

Uniwersytet Warszawski dąży także do znaczącego umiędzynarodowienia studiów lekarskich. Cel ten zamierzamy osiągnąć dzięki specjalistycznym lektoratom z języków obcych, zapewniających biegłość językową studentów, udziałowi nauczycieli akademickich i studentów w wymianie międzynarodowej, jak i prowadzeniu zajęć przez nauczycieli akademickich spoza Polski. Szczególne możliwości rozwoju studentów w tym zakresie wynikają z udziału Uniwersytetu Warszawskiego w Sojuszu 4EU+, stanowiącego sojusz europejskich uczelni, do którego należą również Uniwersytet Karola w Pradze, Uniwersytet w Heidelbergu, Uniwersytet Sorboński, Uniwersytet Kopenhaski, Uniwersytet w Mediolanie oraz Uniwersytet Genewski. Kolejny wyróżnik kierunku lekarskiego stanowi nacisk na wykorzystanie w ramach prowadzonego kształcenia nowych technologii. Z tego względu kształcenie będzie oparte na współpracy oraz wykorzystywaniu unikalnej i specjalistycznej bazy laboratoryjnej, dydaktycznej oraz wyposażenia innych wydziałów Uniwersytetu Warszawskiego zarówno w zakresie nauk podstawowych, przedklinicznych, jak i klinicznych.

W procesie kształcenia, począwszy już od I roku studiów, intensywnie wykorzystywane będą metody symulacji medycznych – studenci będą mieli do dyspozycji specjalistyczny sprzęt, a także pomieszczenia do rozwijania własnych projektów badawczych oraz samokształcenia. Co więcej, wprowadzenie dodatkowych zajęć z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych i sztucznej inteligencji umożliwi uatrakcyjnienie procesu dydaktycznego i lepsze przygotowanie studentów w zakresie umiejętności analitycznych oraz wykorzystywania potencjału Big Data, narzędzi cyfrowych i sztucznej inteligencji w procesach leczenia pacjentów.

### **Na czym będzie polegała współpraca z WIM?**

Porozumienie, które podpisałyśmy z Wojskowym Instytutem Medycznym dotyczy współpracy w zakresie utworzenia kierunku lekarskiego na UW, a następnie prowadzenia zajęć dydaktycznych i dalszego rozwoju oferty dydaktycznej oraz współpracy badawczej w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu. Współpraca z WIM polega więc z jednej strony na realizacji kształcenia klinicznego z wykorzystaniem kadry i infrastruktury WIM, a z drugiej – na rozwijaniu współpracy badawczej.

W marcu 2023 r. wspólnie z przedstawicielami WIM zorganizowałyśmy spotkanie „Pod znakiem medycyny”, w którym udział wzięli badacze i władze obu jednostek. Tematem przewodnim spotkania były wspólne działania badawczo-rozwojowe w kontekście kształcenia studentów medycyny i zastosowania technologii w terapii. Wspólnie z gen. broni prof. Grzegorzem Gielerakiem odstoniliśmy tablicę z nazwą siedziby Wydziału Medycznego UW, która znajduje się w budynku Centrum Nauk Biologiczno-Chemicznych UW.

Ważnym elementem kształcenia na kierunku lekarskim jest realizacja praktyk zawodowych w okresie wakacji (z zakresu opieki nad chorym, podstawowej opieki zdrowotnej, pomocy doraźnej, chorób wewnętrznych, intensywnej terapii, pediatrii, chirurgii). Znaczna część z nich będzie mogła być realizowana we współpracy właśnie z WIM, dzięki możliwości korzystania z opieki kadry, specjalistycznego sprzętu i zaplecza medycznego, m.in. ze znajdujących się w jego strukturze Centralnego Szpitala Klinicznego Ministerstwa Obrony Narodowej w Warszawie oraz szpitala w podwarszawskim Legionowie.

### **Czy na nowym kierunku lekarskim na UW będą też kształceni lekarze wojskowi? Czy ich kształcenie będzie różniło się od kształcenia cywilnych medyków?**

Współpraca z Wojskowym Instytutem Medycznym otwiera nam nowe możliwości. Kształcenie lekarzy wojskowych to perspektywiczny kierunek rozwoju. Już teraz w programie studiów kierunku lekarskiego na UW znajdują się elementy związane z medycyną pola walki. Znaczna część zajęć dydaktycznych będą prowadzić lekarze z WIM, którzy w trakcie zajęć będą mogli dzielić się ze studentami swoim dotychczasowym, bogatym doświadczeniem związanym również z działaniami medycznymi w sytuacjach kryzysowych. Dzięki naszemu partnerowi w ramach treści programowych części przedmiotów na kierunku lekarskim na UW znajdują się wybrane aspekty medycyny wojskowej (m.in. kwestie zabezpieczenia medycznego wojska polskiego, standardy NATO regulujące zabezpieczenie medyczne wojsk itd.). Jednym z elementów programu studiów jest np. przedmiot „Medycyna zagrożeń taktyczno-cywilnych”, w ramach którego studenci poznają zasady działania w warunkach bojowych, priorytety udzielania pomocy medycznej w środowisku taktycznym oraz podstawowe metody i sposoby radzenia sobie z najczęstszymi obrażeniami bojowymi, takimi jak: tamowanie masywnych krwotoków, rany postrzałowe, niedrożność górnych dróg oddechowych.

### **W okresie międzywojennym na UW szkolono wojskową kadrę medyczną. Czy to powrót do tradycji?**

Wydział Lekarski był jednostką Uniwersytetu Warszawskiego w latach 1816–1949. Jego tradycja sięga jednak już 1809 roku, w którym utworzono w Warszawie obok Szkoły Prawa także Szkołę Lekarską. Do dziś tradycję kształcenia medycznego przypomina nam godło Uniwersytetu. Początkowo Uniwersytet składał się bowiem z pięciu wydziałów (Prawa, Lekarskiego, Filozoficznego, Teologicznego oraz Nauk i Sztuk Pięknych), co symbolizuje pięć gwiazd w godle uczelni.

Historia Wydziału Lekarskiego UW wiąże się także z rozwojem polskiej medycyny. Warto podkreślić, że na czele Uniwersytetu stało dziewięciu rektorów medyków, ostatnim z nich był wybitny fizjolog, prof. Franciszek Czubalski, który zresztą był przeciwnikiem odłączenia nauk medycznych od Uniwersytetu. Warto przywołać choć kilka nazwisk wybitnych lekarzy wywodzących się z naszej uczelni. Prof. Mieczysław Michałowicz, rektor UW w latach 30., miał zasługi dla rozwoju pediatrii, prowadząc jako jeden z pierwszych w Polsce badania chorób dziecięcych, a także organizując nowoczesną klinikę pediatryczną przy ul. Litewskiej. Wybitnym pediatrą był też prof. Józef Brudziński, rektor UW w latach 1915–1917, który opisał zespół należący do grupy objawów oponowych obecny u osób z zapaleniem opon mózgowo-rdzeniowych – nazwany od jego nazwiska objawem Brudzińskiego. Z Uniwersytetem związany był także ojciec polskiej okulistyki – prof. Wiktor Szokalski. Warto też podkreślić,

że na UW wykładał prof. Karol Kaczkowski, organizator pierwszych na świecie oddziałów sanitarnych działających na polu walki, a jego imię nosi Wojskowy Instytut Higieny i Epidemiologii.

W okresie międzywojennym Uniwersytet kształcił wojskową kadrę medyczną. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości funkcjonowały jedynie trzy uniwersyteckie wydziały lekarskie: krakowski, lwowski i warszawski. Braki kadrowe, a także trudności finansowe uniemożliwiły zakładanie kolejnych wydziałów medycznych. Te problemy dotyczyły także wojska. Rozwiązaniem tej sytuacji było m.in. zawiązanie współpracy władz wojskowych z Uniwersytetem Warszawskim. 1 listopada 1922 roku rozkazem Ministra Spraw Wojskowych została utworzona w Warszawie Wojskowa Szkoła Sanitarna, której zadaniem było kształcenie oficerów służby zdrowia. Takie wykształcenie studenci otrzymywali na Wydziale Lekarskim UW lub w Państwowym Instytucie Dentystycznym oraz w ramach szkoły podchorążych. Podchorążowie uczęszczali na zajęcia wraz z innymi studentami Uniwersytetu Warszawskiego, z tą różnicą, że zakładali mundur. Współpraca układała się bardzo dobrze.

Z jednej strony rozpoczęcie kształcenia przyszłych lekarzy jest więc powrotem do tradycji, gdyż Wydział Lekarski był jednym z pierwszych wydziałów naszej uczelni, ale z drugiej to spełnienie marzeń wielu z nas, dotyczących możliwości wykorzystania potencjału naukowego UW dla potrzeb medycznych.

#### **Duży nacisk kładą Państwo na przygotowanie przyszłych lekarzy do pracy naukowo-badawczej. Dlaczego to takie ważne?**

Naszym celem jest to, aby wśród naszych studentów odsetek osób, które poza ścieżką praktyczną wybiorą również ścieżkę badawczą był jak najwyższy. Dlatego włączyliśmy do programu studiów blok metodologiczno-badawczy, dzięki któremu chcemy przygotować przyszłych lekarzy do samodzielnego prowadzenia badań naukowych, a także umiejętności krytycznej oceny badań czy raportów, z którymi będą mieli styczność na dalszych etapach kariery zawodowej. Chcemy rozwijać u naszych studentów nie tylko kompetencje kluczowe dla wykonywania zawodu lekarza, lecz także rozwijać kompetencje uniwersalne – niezbędne do prowadzenia badań naukowych i upowszechniania ich wyników. Wierzmy, że dzięki temu nasi absolwenci będą mogli być nie tylko znakomitymi badaczami, ale również bardzo dobrymi lekarzami, ciągle doskonalącymi się i rozwijającymi swoją wiedzę na podstawie najnowszych wyników badań naukowych.